

Sygn. akt I Ca 211/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki
Sędziowie:	Andrzej Kordowski (spr.), Joanna Rawa
Protokolant:	Anna Sobieska

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2014 r. na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Komendy Powiatowej Policji w W. (...)

przeciwko K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Zambrowie VI Zamiejscowego Wydziału Cywilnego w W. (...)

z dnia 17 czerwca 2014 r., sygn. akt VI C 93/14

apelację oddala.

Sygn. akt I Ca 211/14

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa - Komenda Powiatowa Policji w W.(...) wniósł o zasądzenie od K. K. kwoty 12.240 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty. Uzasadniając żądanie powód twierdził, że pozwany spowodował uszkodzenia ciała funkcjonariusza policji, a powyższa kwota stanowi zwrot kwoty odszkodowania wypłaconego poszkodowanemu policjantowi.

Pozwany K. K. nie uznał powództwa. Wnosząc o jego oddalenie twierdził, że oboje z żoną są w podeszłym wieku, posiadają niewielkie dochody, są osobami schorowanymi. W ocenie pozwanego przebieg zdarzenia wskazuje na przyczynienie się policjantów do powstania szkody, gdyż doprowadzili oni do eskalacji agresji, stosując przymus fizyczny wobec cierpiącego na chorobę psychiczną syna pozwanego, na oczach jego rodziców. Pozwany podnosił też, że w postępowaniu karnym zostało na rzecz policjanta zasądzone zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę.

Sąd Rejonowy w Zambrowie Zamiejscowy Wydział Cywilny w W. Mazowieckiem wyrokiem z dnia 17 czerwca 2014 r. sygn. akt VI C 93/14 powództwo oddalił (pkt I wyroku). Sąd odstąpił od obciążania strony powodowej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz strony pozwanej (pkt II wyroku).

Sąd Rejonowy poczynił następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2013 r. sygn. akt VII K 111/13 Sądu Rejonowego w Zambrowie VII Zamiejscowy Wydział Karny w W. Mazowieckiem K. K. został uznany winnym tego, że wraz z innymi osobami dopuścił się czynnej napaści na funkcjonariuszy policji, w tym na M. P., a w trakcie tego zdarzenia trzymaną w rękę rurką metalową spowodował urazy głowy funkcjonariusza policji.

Orzeczeniem Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej MSWiA w B. z dnia 22 stycznia 2013 r. określono, iż stopień uszczerbku na zdrowiu M. P. w związku wypadkiem powiązany ze służbą wynosi 18 %. Decyzją z dnia 6 marca 2013 r. nr (...) Komendant Wojewódzki Policji przyznał M. P. jednorazowe odszkodowanie w wysokości 12.240 zł na podstawie art. 5 ust. 1, art. 9 i art. 12 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji (Dz. U. Nr 53, poz. 345 ze zm.).

Sąd Rejonowy wskazał, że przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji nie zawierają unormowania wskazującego na możliwość dochodzenia przez Skarb Państwa od sprawcy szkody zwrotu świadczeń wypłaconych na jej podstawie poszkodowanemu; możliwe jest jedynie sięgnięcie do przepisów kodeksu cywilnego, a w szczególności art. 441 § 3. Zdaniem Sądu I instancji możliwość zastosowania tego przepisu jako podstawy prawnej roszczenia Skarbu Państwa o zwrot świadczeń wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. skierowanego wobec sprawcy szkody wymaga naświetlenia pojęcia regresu w prawie cywilnym oraz rozważenia, czy zobowiązanie sprawcy deliktu pozostaje w takiej relacji do obowiązku Skarbu Państwa wynikającego z ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r., która uzasadnia określenie obu tych obowiązków jako objętych odpowiedzialnością in solidum wobec poszkodowanego, a także czy sformułowanie zawarte w art. 441 § 3 k.c. „za który jest odpowiedzialny mimo braku winy” można rozciągnąć na sytuacje objęte zakresem ustawy należącej do działu zabezpieczenia społecznego.

Zdaniem Sądu I instancji za uprawnionego do dochodzenia "regresu" w szerszym znaczeniu można uznać każdy podmiot, któremu zwrot wypłaconego świadczenia powinien przysługiwać ze względu na zasady etyczne, słuszność, poczucie sprawiedliwości itp. Granice pojęciowe regresu w tym znaczeniu bywają zakreślane rozmaicie; obejmuje się nim także subrogację oraz roszczenie o wynagrodzenie szkody ex contractu lub ex delicto. Nie ulega wątpliwości, że nie chodzi tu o zwarte i jednoznacznie określone pojęcie, które można przyporządkować tylko do stosunku wewnętrznego pomiędzy dłużnikami i - odpowiednio - między wierzycielami solidarnymi, z którym najczęściej jest ono kojarzone. Definicja roszczenia regresowego - jeżeli w ogóle możliwa do skonstruowania - musiałaby z konieczności obejmować zróżnicowane hipotetyczne stany faktyczne. Należy mieć na uwadze fakt, że do powstania solidarności konieczna jest podstawa normatywna (art. 369 k.c.). Odpowiedzialność in solidum wypływa zaś z sytuacji faktycznej decydującej o powstaniu każdego z niezależnych od siebie zobowiązań oraz ogólnych zasad rządzących roszczeniem wierzyciela, który dokonuje wyboru nie pomiędzy współdłużnikami, lecz wybiera podstawę prawną roszczenia, co z kolei determinuje wybór dłużnika. Nie ulega wątpliwości, że taka sytuacja faktyczna decydująca o powstaniu każdego z niezależnych od siebie zobowiązań sprawcy szkody i Skarbu Państwa występuje w okolicznościach niniejszej sprawy.

Dlatego Skarbowi Państwa, który wypłacił funkcjonariuszowi za wypadek pozostający w związku z pełnieniem służby w Policji jednorazowe odszkodowanie pieniężne na podstawie art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji przysługuje do sprawcy roszczenie o zwrot równowartości tego świadczenia.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 marca 2008 r. w sprawie sygnatura akt III CZP 13/08. Na to orzeczenie powołała się strona powodowa w uzasadnieniu pozwu.

Sąd Rejonowy wskazał, że powyższa uchwała stanowi zmianę wcześniejszej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego. Ocenę możliwości przyjęcia tej nowej linii orzeczniczej poprzez przedstawienie przekonującej argumentacji przeprowadził Sąd Okręgowy w Łomży w sprawie I Ca 303/13, prowadzonej na skutek apelacji od wyroku tutejszego sądu wydanego w sprawie VI C 235/13. Uzasadniając orzeczenie uwzględniające apelację pozwanego i zmianę zaskarżonego wyroku

poprzez oddalenie powództwa Sąd Okręgowy w Łomży stwierdził, że Skarb Państwa poprzez analogiczne zastosowanie art. 441 § 3 k.c., nie jest upoważniony do zwrotnego dochodzenia od sprawcy wypadku odszkodowania wypłaconego na podstawie art. 5 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji (Dz. U. Nr 53, poz. 345 ze zm.). Górną granicę odpowiedzialności sprawcy wypadku w procesie regresowym jest bowiem to co byłby on obowiązany świadczyć bezpośrednio poszkodowanemu na podstawie przepisów prawa cywilnego.

Uznając pogląd Sądu Okręgowego w Łomży za przekonujący, Sąd Rejonowy powództwo oddalił.

O kosztach Sąd I instancji orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód Skarb Państwa - Komenda Powiatowa Policji w W. (...) zaskarżając go w całości. Wyrokowi temu zarzucił naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 441 § 3 k.c. przez nieprzyznanie Skarbowi Państwa - Komendzie Powiatowej Policji w W. (...) zwrotu świadczenia tj. wypłaconego odszkodowania funkcjonariuszowi policji uznając, iż nie podlega ono zaliczeniu na poczet odszkodowania, jakie Skarb Państwa mógłby dochodzić na podstawie roszczenia regresowego. W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, iż jego stanowisko znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego – uchwała z dnia 27 marca 2008 r., III CZP 13/08.

Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego K. K. na rzecz powoda Skarbu Państwa - Komendy Powiatowej Policji w W. (...) kwoty 12.240 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje.

Apelacja jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego zajęte w zaskarżonym wyroku. Natomiast apelacja nie zawiera żadnych uzasadnionych zarzutów, które mogłyby podważyć prawidłowość zaskarżonego orzeczenia i doprowadzić do jego zmiany.

Błędne jest stanowisko skarżącego, iż Skarb Państwa może dochodzić od sprawcy na podstawie roszczenia regresowego, opartego na zastosowanym w drodze analogii legis art. 441 § 3 k.c., zwrotu wypłaconego funkcjonariuszowi policji za wypadek pozostający w związku z pełnieniem służby w Policji jednorazowego odszkodowania pieniężnego.

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela stanowiska zaprezentowanego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2008 r. III CZP 13/08 (OSNC 2009/5/67), na którą powołał się skarżący w uzasadnieniu apelacji. Uchwała ta stanowi bowiem wyłom w dotychczas utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego i nie zawiera przekonującej argumentacji, która mogłaby uzasadniać odstępnie od niej.

Według ugruntowanego stanowiska judykatury, podzielanego również przez tutejszy Sąd, Skarb Państwa poprzez analogiczne zastosowanie art. 441 § 3 k.c. nie jest upoważniony do zwrotnego dochodzenia od sprawcy wypadku wypłaconego poszkodowanemu odszkodowania na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji (Dz.U. Nr 53, poz. 345 ze zm.). Odszkodowanie to bowiem nie podlega zaliczeniu na poczet odszkodowania, jakie tenże sprawca byłby obowiązany świadczyć poszkodowanemu bezpośrednio na podstawie przepisów prawa cywilnego. Górną zaś granicą odpowiedzialności sprawcy wypadku w procesie regresowym jest to, co byłby on obowiązany świadczyć bezpośrednio poszkodowanemu na podstawie przepisów prawa cywilnego (zob. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 30 stycznia 1998 r., III CKU 17/97, Prok. i Pr. 1998/6/28, z dnia 25 marca 1994 r., III CZP 5/94, OSNC 1994/7-8/145, z dnia 21 października 1997 r., III CZP 34/97, OSNC 1998/2/19, z dnia 8 października 2010 r., III CZP 35/10, OSNC 2011/2/13).

Powielając argumentację przedstawioną już wcześniej przez tutejszy Sąd w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 grudnia 2013 r. sygn. akt I Ca 303/13, podnieść należy, iż roszczenie regresowe obejmuje jedynie takie świadczenia wypłacone przez zobowiązanego na podstawie ustawy szczególnej, do których byłby zobowiązany również sprawca szkody na podstawie prawa cywilnego. Tylko bowiem w takiej sytuacji świadczenie pierwszego zwalnia drugiego od obowiązku zapłaty na rzecz poszkodowanego. Zaznaczyć równocześnie trzeba, że szkodą jest jedynie uszczerbek majątkowy wywołany wbrew woli podmiotu, który go doświadczył. Nie sposób przyjąć, że wypłata odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu doznany przez funkcjonariusza Policji na podstawie art. 5 i 6 ustawy z 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji odpowiada tym kryteriom (zob. wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 27 stycznia 2010 r., II Ca 931/09, LEX nr 1294093).

Niewątpliwie przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. nie wskazują bezpośredniej podstawy prawnej do dochodzenia od sprawcy szkody zwrotu świadczeń wypłaconych na podstawie powołanej ustawy. W przypadku świadczenia z tytułu odszkodowania wypadkowego, Skarb Państwa wykonuje swoje własne zobowiązanie na podstawie szczególnego przepisu ustawy; ma ono inny charakter, niż zobowiązanie z tytułu odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody (wynikającej z czynu niedozwolonego), którego poszkodowany mógłby dochodzić od tego sprawcy na podstawie przepisów prawa cywilnego.

Na aprobatę zasługują wywody Sądu Okręgowego w Białymstoku zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 stycznia 2010 r. sygn. akt II Ca 931/09 (LEX nr 1294093), zgodnie z którymi pracodawca spełnia swe własne świadczenie, do którego jest zobligowany na mocy przepisów szczególnych. Nie naprawia zatem szkody, za którą jest odpowiedzialny mimo braku winy, ale realizuje ciężący na nim obowiązek. Jest on obowiązany do spełnienia świadczeń przewidzianych w ustawie wypadkowej w razie zaistnienia przesłanek określonych w tej ustawie, niezależnie od tego, czy jednocześnie podstawę jego odpowiedzialności stanowią przepisy prawa cywilnego. Świadczenia te musiałyby zostać wypłacone również w przypadku zdarzeń, za które winy nikomu przypisać nie można. Inaczej jest w przypadku obowiązku zwrotu wypłaconego uposażenia, które odpowiada cywilnoprawnemu obowiązkowi zwrotu utraconego zarobku, którego poszkodowany mógłby domagać się na podstawie prawa cywilnego (art. 415 k.c., art. 444 k.c.), a Skarb Państwa ponosi w tym wypadku szkodę rozumianą jako uszczerbek majątkowy polegający na zmniejszeniu aktywów (wypłata tego świadczenia nie wiąże się z uzyskaniem korzyści w postaci pełnienia obowiązków przez funkcjonariusza Policji).

Stwierdzić należy, iż świadczenie Skarbu Państwa – Komendy Powiatowej Policji w W. (...) i sprawcy szkody mają różne podstawy prawne, różny zakres i odmienne funkcje. W odniesieniu zatem do jednorazowego odszkodowania wypłaconego funkcjonariuszowi Policji nie przysługuje powodowi regresowe roszczenie wobec sprawcy szkody na podstawie stosowanego w drodze analogii art. 441 § 3 k.c. i nie może on domagać się zwrotu spełnionego świadczenia. Dlatego też słusznie Sąd Rejonowy nie uwzględnił roszczenia powoda.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. apelację, jako bezzasadną, oddalił.